

[Transcript] Historia.nu med Urban Lindstedt / Lasse Lucidor den olycklige - poetens liv och död i 1600-talets hederskultur

I det senaste avsnittet av Harrysons dramatiska historia samtalar professor Dick Harrison och fackbokserfattade Katarina Harrysson Lindberg om den nytt omspunne kungarter.

Om han fanns så glömde man i såna fall bort honom i 400 år och sen bestämde man sig för att berätta om honom och det är väldigt osanolikt.

Du hör Harrysons dramatiska historia på www.historiapunktnu eller det poddar finns.

Det är alltså så här i efterhand är verkligen en märklig skrift för att han är ju faktiskt ganska plump eller jag har nej väldigt plump faktiskt.

Han beskriver ju att den här bruden i fråga ålskinsleppar och kinder som är skollat så.

Hur kan man tro att det skulle följa någon i smaken?

Nej men då försvarar han sig då så småningom med att han pratar inte om henne, han pratar ju om brudare eller kvinnor i största allmänhet.

Historia nu är poddkasten om människor och händelser som förändrade världen. Programledare är Urban Lindstedt.

Poeten Lus i dörren Olycklig eller Lasse Johansson som han egentligen hette blev tidigt föräldralös.

Han figurerade i rättsprotokoll som en ledare av studentoroligheter i Greifsvall och i Leipzig.

Trots en stor lärdom och stor språkbegåning lyckades han inte vinna någon tjänst i Stormackstens växande förvaltning.

En tillfällighetsdikt som tog ut svängorna lite för mycket till ett högadligt bröllopp 1669 resulterade i en lång häckningstid för ärikränkning för Lasse.

Det var också en kränkt adelsman som blev slutet för Lasse Johansson efter en natt på krogenfimmenstången i gamla stan i Stockholm.

Annika Sandén, docent i historia har skrivit ett flertal uppmärksammade böcker om Svensk Stormackstid.

Hon är aktuell med boken Jag, en olycklig spårman på heter Lasse Johansson, Lus i dörs liv och tid. Välkommen.

Det är också att du också är förlagsredaktör på Stockholm i min förlag. Då sitter du och läser såna här böcker som alla har skrivit.

Och läser harmoniskt precis med Stockholms anknytning, ofta med historiskt innehåll men också andra samtidsskildringar och olika slag.

Jag har ju väntat på den här boken i några år nu. Vi har ju pratat om den ibland när vi har stött på varandra och vad du håller på med.

Och då har du pratat om att du skriver om Lasse Lus i dörr. Den kända 16-talsbågeten.

Men jag ska bara tacka för boken. För nu känner jag också att jag nu vet jag nånting om Lasse Lus i dörr.

Förut var han bara ett namn för mig, faktiskt som jag ska vara helt ärlig. Men det är han inte längre. Men varför? För att han räknas ju som en av de största poeterna från 16-talet. Vad är det som gör honom så stor?

Jag tänker att det är säkert av två anledningar. Den ena är att han ju har under sin levnad gav upp till en stor mängd litterära allster.

Han var en så kalla tillfälligstiktare. Man skrev till särskilda tillfällen som man uppvaktade vid bröllop och begravningar till exempel.

Är det en 16-talsgrej?

Ja, det blommade fram som en genre och det var också den dominerande litterära genren eftersom

[Transcript] Historia.nu med Urban Lindstedt / Lasse Lucidor den olycklige - poetens liv och död i 1600-talets hederskultur

de allra flesta litterära allster kom till inom ramen för den här slags formen.

Men det här var en så vad ska du kalla nästan brux på isil då?

Ja, det var det. Och den hade under lång tid, alltså under 1800- och 1900-talet inget vidare anseende bland litteraturhistoriker och litteraturkritiker.

För man ansåg att det var bara så att man skrev bara för att få klara livhanken. Det bara hade ingen litterär kvalitet.

Men senare tidsforskning har visat att den var fullt av den kringgårdade stränga regler som man skulle behärska.

Och att man ju såklart kunde göra det på mer eller mindre bra och intelligenta sätt.

Och att vårdlasse tycks ha varit en riktigt finul jordskarp och kvick författare till de här dikterna.

Att han är en duktig författare. Men sen är det också att han ju gick och dog på ett så spektakulärt sätt som väckte uppmärksamhet då när det skedde.

Han var känd person.

Han var känd person och han dog ju under uppseende veckan i former och det kom ju snabbt att vilda sig en massa myte kring den här personen.

Han är ju känd för två saker. Dels sin litterära verksamhet men också vem han var som person och inte minst hur han dog.

Vi kommer komma till hans död om vi inte lyssnar redan och känner till hur han dog lite längre fram här.

Men han var ju inte liksom vem som helst. Han hade bland annat en väldigt känd morfar.

Eller ja, han hade en morfar som...

Eller inte väldigt känd men vad ska man säga? En bemärkt morfar.

En bemärkt morfar. Han hade ju det och det tycks ju nästan som om han levde lite grann i skuggan av sin märkvärdiga morfar.

Så visar det sig också att han hade ju en märkvärdig farmor också.

Just den ännu märkvärdiga.

Ännu märkvärdiga. Där har vi verkligen en märkvärdig person.

Vi kanske ska börja med farmorna.

Ja, farmor var ju då i sitt andra äktenskap.

Eller om det var tredje. Inte hennes första i alla fall.

I sitt andra äktenskap gifte hon sig med den man som förestod den här skeppsgården i Stockholm.

Vad hette mormor?

Mormor heter Margareta Nilstotter.

Och som enka drev hon den här skeppsgården och förestod på det här sättet i praktiken framme.

Alltså skapandet av regalsköpet Vasa.

Ett av de största fjaskorna i...

Ja, så hon var ju verkligen inte vem som helst.

Han hade ju en verkligen en uppturen och bemärkt position.

Och så kvinna också vid den tid.

Och som kvinna som enka.

Och så vet vi hur det gick och så där.

Just med själva vasa skeppar.

Men hon var inte så att säga vem som helst i stan.

[Transcript] Historia.nu med Urban Lindstedt / Lasse Lucidor den olycklige - poetens liv och död i 1600-talets hederskultur

Nej, men hon var ju inte adlig eller så.

Nej, men hon tillhör just det här skiktet som växer fram i Stockholm under 1600-talet.

Som Lasse då är liksom hör hemma i kan man säga.

Av civila militärer, av brukspatroner, av näringsidgare.

De här som växer till framför allt i Stockholm men också i andra större städer.

Som ju får en ekonomisk och social position i samhället.

Som inte då tillhör adeln.

Men som också många av dem kommer också nyadlas under det här seklet.

Men det är alltså Lasses anfäder och anmödrar som då har en ganska så god position.

Morfaden är ju då verksam som skeppsbyggare.

Och han blir senare admiral och han blir senare atlad.

Just det.

Men Lasses pappa dör när Lasse är ganska liten.

Kanske tio, åtta, tio år.

Även moden dör.

Så det här är ju Lassahasa att säga någon form av något socialt och kulturellt arm.

Dependable mass market brand.

Three years in a row by JD power.

KIA movement that inspires.

Call 83334 KIA for details.

Always drive safely.

KIA receive the fewest reporter problems among mass market brands in the JD power 2021 to 2023 US vehicle dependability studies.

2023 study based on 2020 models.

See JD power dot com slash awards for 2023 details.

En av de tragiska trådarna också i din bok.

Det är ju också att han verkar gå och vänta på något stort arv.

Som i princip blir i försking i rätt.

Precis.

Alltså jag har funderat också på det där vad som skulle hända om man verkligen fick ut sitt arv.

För att hela hans liv som du sa det präglas ju av den här kampen.

För grejen är att han blir då alltså föräldralös.

Och sen så...

Han blir nog mer ändertagande av morfaden.

Morfadern och morfaderns andra hustru tar hand om Lasse och hans syskon.

Och då bor de i svenska pommeln.

De bor i svenska pommeln i en nuvarande pålen.

Östratyskt stättingar precis.

Och där bor de tills också morfaden dör när Lasse är ungefär 15 år gammal.

Men vid den här tiden är man nästan vuxen när man är 15.

Ja, då får man nog börja ge sig ut och så där.

Han vandrar ju de här milen som är till Greifsfall där han ska börja på universitetet så småningom.

Men så han har ju blivit föräldralös tidigt och han förlorar också sin morfad.

[Transcript] Historia.nu med Urban Lindstedt / Lasse Lucidor den olycklige - poetens liv och död i 1600-talets hederskultur

Han har väldigt få släktingar eller familj.

Han blir ställd lite grann ensam med sina syskon.

Och så skingras också de förvinden.

För det var ju så här på 1600-talet att...

Det var inget ovanligt att föräldrarna dog.

Men man hade ofta sitt nätverk.

Man hade förhoppningsvis ett nätverk och att man då fick pyssa ut syskonen där de kunde ta som hand.

Och i Lasse Svalls så skingrades ju syskonen åt på det här sättet ungefär när han var 15.

Han hade två yngre bröder som var kanske 11 och 13 vid den här tiden.

Som också då placerades i olika hem.

Vi har också gjort tidligt i din bok.

Det är ju det här hur viktigt det här var med de här nätverken.

Och nu pratar vi inte bara om familjenätverk.

Vi pratar om patronklientförhållanden.

Att man hade en patron någon högre uppsatt i samhället som stött den.

Som man också kunde göra tjänster för.

Och hur viktigt det här var.

Precis. När han blir både föräldralös och morfaderslös när han förlorar alla de här.

Så har ju morfaden i sitt testament där och innan han dör har han ordnat.

Så att de här syskonen ska ta som hand.

Eller att de ska få en beskyddare i form av Lasse Systers nio make.

Lars Assarsson.

Som tar över någon slags förmindarskap för de här syskonen.

För de är ju fortfarande ganska små.

Flera av dem.

Och den typen av att man har en beskyddare som ser om ens affärer.

Och i Lasse Svalls var ju då det här arvet efter morfaden.

Som ju då skulle pizzas ut.

Jag får ändå en känsla av att den här Lars Assarsson.

Han verkar ju vara en bra man som ställer upp i den känslan jag får.

Ja verkligen.

Han skriver ju mängder med brev för Lasses räkning.

För hans syskonens räkning och försöker ordna det för dem.

Inte minst så bråkar han ju då med den här överförmindaren.

Carl Gustav Vrangel.

Som ju då är generalguvernör över Pommen.

Ja precis.

Och det hade ju då varit morfars arbetsgivare.

Så han har ju liksom kopplingar till väldigt prominenta personer Lasse.

Även om det är osäkert om någon sin träffades i verkligheten.

Men Carl Gustav Vrangel då som ju tog på sig och blivit deras överförmindare.

Han lagde det här arbetet på en av sina underhuggare.

[Transcript] Historia.nu med Urban Lindstedt / Lasse Lucidor den olycklige - poetens liv och död i 1600-talets hederskultur

Joakim Edling.
Som inte sköter sitt jobb.
Det är alltså han som väl drar på det här med att betala ut pengarna.
De får tjata och de får hålla på.
Den här Lars Lassasson skriver mängder med brev till den här Joakim.
I princip förskingrar han väl.
Han förskingrar det här.
Men det får vi veta långt senare när Lasse är nästan när han är vuxen.
Så att de här pengarna betalas aldrig ut.
Så Lasse lever kan man säga hela sitt vuxna liv.
Vad ska man säga från när han kommer ut ur universitetet.
Och när han försöker hitta en plats i tillvaron.
Så är det lite grann i skuggan av att han får inte ut sina pengar.
Och att jag tänker mig att hon vill leva upp det här arbetet som han har.
Från farmor och morfar.
Och uppära en position i samhället.
Vi ska inte slara förbi hans.
Han utmärker sig på universitetet i Greifswald och senare i Leipzig.
Men kanske inte på det sättet man bör utmärka sig.
Nej, det menar att han satt längst fram och kunde svara på alla frågor.
Nej, det kanske han gjorde också.
Det kanske han gjorde också.
Och med tanke på hur himla duktig han var.
Så var han säkert en duktig student också.
Jag tycker lite om man läser mellan raden.
Vad han gör är att han leder massor av studentkravallor.
Och det verkar vara vonsamma historia.
Ja, studentupplopp var något vardagsmat.
Tycks det som både i Sverige och i Tyskland.
De var vonsamma.
Var ju väldigt många studentupplopp.
Även här i Uppsala till exempel.
Men där i Greifswald var det ju lite nu och då.
Man ständiga bråk mellan statsinvånerna och studenterna.
De hade sina fester och sina kalas och sina ceremonier in i stan.
För det var där universitetet låg.
Precis som idag.
I Uppsala till exempel och i Lund.
Där har man ju små gemenskaper.
Man stöter och blöter.
Och det var ju då uppreppade konflikter mellan studenterna och statsvakten.
Eller som i det här fallet i Greifswald då när vi får veta att Lasse har varit i farten.
Så har det ju varit något bråk på den här statshuskällaren.

[Transcript] Historia.nu med Urban Lindstedt / Lasse Lucidor den olycklige - poetens liv och död i 1600-talets hederskultur

Där studenterna då inte vill gå fast att stängningstiden är över.
Och den här stackarskällamästaren Lange.
Han vill väldigt gärna stänga om stället.
Men då blir det bråk.
Och det krasas glasfönster.
Och man saboterar och man till och med kör kaffeved av själva porten.
Så det blir helt enkelt ett uppträde som heter Duga.
Och där var ju Lasse då en av de här värsta.
Straffas hon för de här uppe?
Ja, då hamnade han i prubban som det hette eller kistan.
Det var jag så i häkte kan man säga.
Man låste sig in på ett par dagar.
Det var inga riktigt stränga straff.
Nej, jag tycker nog att de är förhållandevis,
om man säger tänker att de dömdes ju till böter också.
Och det kunde ju för sig vara jobbigt nog för en person
som Lasse och hans studentkamrater.
För de hade inte mycket pengar att röra sig med till att börja med.
Men det som händer just i Greysfall,
det är ju att man ser till att den här källamästaren Lange
får liksom ersättning för de skador som eller den åverkan som de gjorde.
Och sen att de då låser sig in på den här häktet-arresten på några dagar.
Och där blev han faktiskt inlåst två gånger.
Så det är ju inte som att han, oj, det var en fruktansvärt upplevelse.
Eller ja, hur man nu ska se det.
Men han gjorde i alla fall en gång till snart där efter.
Man får ändå bilden av en ganska utotagerande ung man.
Ja, och det är också ett intressantligt vittnesmål
från de här rättigångsprotokollen då, från den här akademi-rätten i Greysvallt.
Där den här Lange vittnar om, han kunde inte säga vilka de var.
Vem det var som hade gjort vad och så där.
Det var bara som kaos och tumultar inne.
Men han hade hört Lasses röst.
Och då blev man ju, hur lät den?
Alltså det är ju verkligen så att den kommer riktigt nära.
Och då tänker man sig, varför kände han igen den rösten?
Är det för att Lasse jämnt skrålar och sjunger och skriker och bråkar?
Eller är han en sån där som bara hörs och är glad då,
att han drar igång folk?
Eller så är det just så, som jag nåt tänker,
att Greysvall är så himla litet.
Efter tre månader så känner källemästaren vet vilka de är allihopa.
Men man får ändå en bild av honom, att han är nån slags ledagestalter.

[Transcript] Historia.nu med Urban Lindstedt / Lasse Lucidor den olycklige - poetens liv och död i 1600-talets hederskultur

För att han kommer ju senare även dömas i Leipzig,
för studenter är bra på det.
Och det är dömsång som händer om ledande i de här kläderna.
Och där är det ju verkligen så att han...
Ja, han flyttar ju till Leipzig,
och det är ju inte alldeles nässkård från Greysvall.
Det är ju en bra bit, och vi vet inte riktigt varför han gör det.
Man kan speculera i att det började bränna under fötterna,
att han fick lov att flytta på sig.
Han har bråkat för mycket.
Han kanske har bråkat för mycket.
Det kan konstateras i alla fall att han dyker upp i Leipzig.
Och där är han ju då också.
Står han då inför akademi-rätten?
För då har det varit ett ännu ett riktigt otäckt studentupplopp.
Alltså sådana här som militären fick kalla sig.
Men ni får som dör, eller nej?
Nej, det tror jag inte.
Eller...
Ja, nej, det tror jag inte.
Men däremot så har det ju stora skador,
för de krossar ju glasfönster,
och de ger sig till och med in i borgarna's hem,
och förstör och kaster ut möbler och dunkuddar och allt möjligt.
Man måste ju säga att dagens studenter är ganska beskedliga.
Ja, man får faktiskt nästan tänka på det,
att de här visste verkligen att ta ut svängarna.
Och det var ju då en sådana uppskruvat konflikt mellan studenterna och stadsvakten där,
som då kulminerade er det här upploppelse.
Lasse lever ju...
Han tar ingen examen i Greifswald eller Leipzig,
är det efter dig att han försvinner i väg med ett gäng komediant,
eller är det senare?
Ja, anledningen till att han försvinner från Leipzig,
är att han faktiskt blir förvisad från universitetet
som straffar sin inblandning i det här.
För det visar sig ju då att han var en av de här två
som man singlar ut som ledar figurerna.
Så han måste ge sig av.
Så han därmed har han ingen examen.
Och det är ju litegrann oklart vart han tar vägen,
men han dyker upp eller är ett brev ett år senare.
Jag gör gällande att han då skulle ha dragit till Frankrike

[Transcript] Historia.nu med Urban Lindstedt / Lasse Lucidor den olycklige - poetens liv och död i 1600-talets hederskultur

för att bli bättre på sin franska,
som han skriver till Karl Gustav Rangel i ett brev.
Och sen snirklar han sig upp genom Europa
till sin födelsestad Stockholm,
där han föddes en gång.
Hur gammal är han nu ungefär då?
Ja, 63, då är han 25.
Och kan det verkligen stämma?
Du skriver att han kan sju språk.
Han lär ha varit en sån här språkbegåvning.
Det finns ju sådana som har en talang för språk.
Och även språk från olika språkgrupper
kan man ju lära sig ett så kan man lära sig flera.
Men det är också så att kunna språk
handlar ju väldigt mycket om att skaffa sitt ordförråd
inom så att man kan prata och kommersera
och lastsekund också dikta på de här olika språken
så vi får förstå att han...
Ibland kan han blanda språk,
men han är nog en språkbegåvning.
Och det är också svårt att avgöra idag hur bra han var.
Men det tycks ju som att Tyska var precis som svenska.
Han var väl två språk i på det sättet.
Tyska kanske var det språket han pratade som barn?
Ja, kan tänka mig nog.
Jag tror att han pratade svenska.
Han pratade om svenska som sitt modersmål.
Eller han nämner det, att det är hans modersmål.
Men däremot gick han ju i skolan i Tyskland.
Så han sannolikt har vi helt flytande på svenska och tyska.
Ja, det skulle jag gissa att han var.
Det finns ju ingen forskare som på något sätt skulle
anmärka på hans språkkunskaper
eller hans språkkänsla i de här främmande språken.
Så det är dels det, att han kan många olika språk
men sen har han ju också en fantastisk språkkänsla.
Det kan jag själv inte avgöra,
men på svenska kan jag ju se att han är ju en fantastisk...
Han skriver ju så fint och bra och drabbande.
Det är kanske inte någon slump att vi sitter här
några hundra år efteråt och gör en pågång.
Nej, verkligen inte. Han har ju skrivit visor
som är enormt bra och fina.

[Transcript] Historia.nu med Urban Lindstedt / Lasse Lucidor den olycklige - poetens liv och död i 1600-talets hederskultur

De funkade faktiskt fortfarande och lyssnar på.
Verkligen, verkligen.
Och det som är så spännande med att läsa hans diktare
är ju att det är ju en fantastisk ingång till,
både till en sexenotas människa och sen till honom
som man tycker sig trädde fram genom de här fantastiska visorna.
Jag är nervös.
Uh oh, marken är flott.
My car's value just dipped 2.3%.
It might make you optimistic.
I low mileage is paying off. Our value is up.
And it might make you realistic.
Mmm, car prices haven't gone up in a couple weeks.
Maybe it's time to sell.
But it will definitely make you an expert on your car's value.
Carvana Value Tracker.
Visit carvana.com to start tracking your car's value today.
Han återvänder till stormakten Sveriges huvudstad och så där.
Men han är även...
Han försöker få jobb som någon slags språklärare
på universitetet i Uppsala och där har han till och med
den en av de mest kända sexenotas svenskarna,
Olof Rudbeck.
Är det den äldre eller din äldre måste det väl vara?
Som var ju kanske en av de mest bemärkta vetenskapsmännen
i Sverige i den här tiden.
Och han verkar ju lobba lite för att Lasse ska få en tjänst.
Är det för att han inte har någon examen
eller är det här den här oregliga personlighet och så?
Ja, det är väldigt svårt att veta hur Lasse var som person.
Om han var liksom en...
Besvärlig eller...
Alltså jag har ju snarare intryckt av att han
hade en ganska så härlig personlighet.
Jag har ju en känsla av att folk gillade honom.
Man skulle ha en kul kille att hänga med.
Ja, alltså sådana här och de här professorerna i Greisfall tycker jag.
Säger någonting i den...
Och det är hållet.
Man förlåter kanske han sen det sidor för att han har så många.
Jag tänker också det där.
Att han hade någonting som folk tog sig an om när han dök upp.
Och den här hur han närmade sig Olof Rudbeck,

[Transcript] Historia.nu med Urban Lindstedt / Lasse Lucidor den olycklige - poetens liv och död i 1600-talets hederskultur

det vet vi inte.

Men vi vet bara att Olof Rudbeck föreslår den här unga begåvningen för den här tjänsten som språk mestare vid Uppsala universitet.

Och ändå får han inte tjänsten.

Olof Rudbeck är ju ändå...

Han är ju inte vem som helst här på Uppsala universitet.

Så det är ju någonting...

Folk har ju någonting emot.

Det är ju någonting som talar emot honom.

Ja, det är ju...

Jag vågar inte riktigt spekulera i vad det är som händer.

Vi vet ju att Lasse hade ingen examen.

Det kan ju vara en sådan sak.

Att det faktiskt trädde fram en person som har de fulla meriterna.

Men Lasse återvände i alla fall till Stockholm efter Uppsala.

Han övergör Uppsala.

Det blev ingenting med den där tjänsten.

Men han hade ju då undervisat studenter i språk under en period.

Han hade ju...

Han kunde svenska, tyska, franska, engelska, nederländska, polska.

Något mer.

Latin.

Latin.

Det räcker så kanske.

Ja.

Ja, han var en väldigt stor begåvning på språk.

Men det blir ju ingenting med det här i Uppsala.

Så han återvände till Stockholm.

För mig är han en Stockholms...

Ja, han är ju född i Stockholm.

Och han...

Från att han lämnar pommeln...

Eller tyskland och pommeln.

Och så arbetar han sig upp genom...

Han håller till i Malmö under en period.

Och sen så är det ju då Uppsala är han också.

Och sen lämnar han Uppsala för Stockholm.

Vet man vad han försörjer sig på under de här åren?

Och nej, det vet man ju inte.

Men gissningsvis så skriver han.

Och har översättningsarbeten.

Och asså hans akademiska kunskaper låter honom dra sig fram.

Skulle man nog kunna säga lite förenklat.

[Transcript] Historia.nu med Urban Lindstedt / Lasse Lucidor den olycklige - poetens liv och död i 1600-talets hederskultur

Att han har olika sätt.

För det är ju så här att på den här tiden så jobbade ju människor med tusen saker på en gång.

Alltså man hade inte samma...

Det var lite gigsamhället.

Det var nog lite gigsamhället skulle jag kunna tänka mig.

Även om man tittar på landsbygden.

Hur en piga arbetade.

Så hade hon ju massor med olika arbetsuppgifter.

Och ibland kan hon hoppa mellan olika hus.

Alltså det finns liksom en...

Man drog sig fram på det sätt som stod tillbjudt.

Så de kunde vara väldigt många.

Så det är inget konstigt att Lasse inte hade någon fast tjänst på det sättet.

Nej.

Vilket år är det nu när han återvände Stockholm?

Han återvände 1669 på hösten.

Vad är det för stad han kommer till nu?

Jo men då kommer han ju till en skyddande storstad.

Det är ju Sveriges största stadier i stort maktens hjärta.

Stort maktens hjärta.

Och vi har ju också nu under 30-tal år sett en stor omgestaltning av Stockholm.

Så det är ju nu när han kommer dit så är det ju blänkande koppartak.

Och det är stora stenhus med fina portaler och det är raka gator.

Det är någonting helt annat än den stad.

Han föddes i en gång för 30 år sedan.

Men det här fantastiska tre kronor.

Det gamla slåttet finns kvar.

Det har inte brunnit mer än det.

Nej det har inte brunnit.

Och det är ju som sagt var stormakstiden.

Vi har ju då den här ombyggda staden.

Och vi har också väldigt många fattiga människor

som kommer in från landsbygden.

Vi har ju upprepade misstväxt år.

Det har ju varit krig och utskrivningar under i stort sett hela 1600-talet.

De senaste decennierna när Lasse kommer dit.

Så det är ju både en brunkande, blänkande stad samtidigt som där också väldigt många sociala.

Hur många människor bor där ungefär tror jag att det är?

Ja, under 60-talet så är det väl en...

Nu ska jag inte säga fel men 50-60 000 kan det nog vara i alla fall.

Det är en stor stad både med svenska måttmät.

Framför allt med svenska måttmät.

[Transcript] Historia.nu med Urban Lindstedt / Lasse Lucidor den olycklige - poetens liv och död i 1600-talets hederskultur

Finns ingen stad som kan hjälpa er som är där.
Riga var de större.
Säkert.
Det tror jag.
Det har i alla fall jo lite större.
Men vi har alltså en adelspalats.
Vi har väldigt många fina, liksom pampiga hus.
Och kyrkor i Stockholm i den här tiden han kom dit.
För att förstå resten av historien om Lasse och slutet på hans liv.
Så kanske vi måste diskutera här med heder.
För det här är ju alla högsta grad ett samhälle där heder spelar roll.
Kan du liksom kort beskriva vad innebär heder på 60-talet?
Jo, det där spelar ju som du sa en jättestor roll för alla människor på den här tiden.
Det här med heder och ära och att ha ett gott rykte.
Och det gäller inte bara adelsmän?
Nej, det gäller rätt igenom alla.
Alla hade absolut.
Det handlar om att vara trovärdig.
Och att ha ett gott rykte.
Och att man förde fram sig själv gentemot andra.
Med utgångspunkt från sitt goda rykte, sin ära.
Och att ära var också någonting som kringgärdades av beskrivningar.
Att man skulle vara si och så.
Och att man skulle vara roende lite på om man var bonde, eller dräng, eller pigga, eller husfru, eller dotter, sån.
Alltså, man hade liksom lite olika ramar för hur äran såg ut.
Men det var lika viktig för alla.
Och man kunde faktiskt dömas från sin ära.
Så att det är någonting, inte bara något som surrar i luften,
utan någonting som kan bli ganska konkret.
Alltså, att man kunde bli ärelös.
Och det förde med sig då,
att man kunde inte göra affärer, man fick ingen tjänst, man blev utfrusen.
Det är väldigt mycket som ligger, som stod på spel.
Samtidigt med det här med hedra och ära och sånt.
Då har vi haft en kultur bland åldersmännen där man gärna duilerar.
Om man på något sätt har blivit kränk.
Folk verkar ju vara ganska iviga, så det är ju inte helt omöjligt att folk kränker varandra.
Nej, men det är det som är så intressant.
Eftersom äran är så himla viktig så är det ju också så lätt att kränka den.
Folk blir ju liksom känsliga på det här sättet.
Eftersom om äran är så viktig för mig kan jag ju inte bli av med den.
Och du kan inte bara låta en skymf passera, för då tappar du din äran.

[Transcript] Historia.nu med Urban Lindstedt / Lasse Lucidor den olycklige - poetens liv och död i 1600-talets hederskultur

Du tappar man sin ära.
Och som du sa, det här med adelsmän, en adelsmans ära.
Adelsmän uppfattade att äran var allt den lika som livet självt.
Alltså just att det är så viktigt.
Och att man måste försvara den.
Om man inte försvarar sin ära direkt, omdelbart, utan tvekan
så riskerar man att bli betraktad som en inkrygg.
Och då är man liksom rökt.
Och jag tror att det här måste vi ha med oss för att förstå vad som kommer att hända med.
Ja, absolut. Jag tänker det.
Och det är liksom...
Det är ju lätt att tycka att vad de har känsliga.
Men det är ju på något sätt som att det finns inget annat...
Det är det kapitalet man har.
Ingen annan valuta, precis.
Och vi vet ju att det här är så...
Från toppen till botten så kan man rasa ganska snabbt hela vägen ner.
Alltså det här, att det är ju samhälls med byggt på de här nätverken.
Ja, man kan hamna onåd också.
Man kan hamna onåd, man kan liksom rasa så långt.
Och jag tänker att det här är viktigt att ha med sig för att det ska förstå vad Lasse gjorde
med sin värja den där natten på Fimmelstången.
Men också den här rättigången som man hamnar i.
Alltså det handlar om det stora saker som står på spel.
Samtidigt som man...
Adelsmän och så, han var ju inte adelsman då, även om hans morfar var adelsman.
Det var ju hans morfar, men det är ju på svärd skidan.
Men det verkar nästan som att han ändå har tagit med sig det här.
Ja.
Det känns som att han ändå tänker sig som att han är en adelsman.
Eller le sig in för mycket.
Nej, det gör du inte, men jag tror inte att det hade bara med adelskapet att göra.
Jag tror att alla, både män och kvinnor, men särskilt män var ju det där
att man skulle försvara den med sina händer eller med sin kropp
eller att ta strid för sin ära.
Det skulle man bara göra oavsett om det var en adelsman eller en borger.
Och vi har exempel på kvinnor som kan rika ihop rent fysiskt i kyrkan till exempel,
som ju var kanske lite kvinnorna sociala rena.
De har slått som de bästa platserna.
Ja precis.
Man fick alltså lov att vakta på sin position.
Och det ser man ju också i Greifsvall när han då ställs in förrätta Lasse.
Så ville han svära på sin ära.

[Transcript] Historia.nu med Urban Lindstedt / Lasse Lucidor den olycklige - poetens liv och död i 1600-talets hederskultur

Så att äran var ju viktig för var och än.
Så att där Lasse gör när han hävdar att han, när han svär på sin ära på olika sätt, så är det som ett uttryck för att han har ett värde som han vaktar och vårdar och vet om.
Samtidigt som man har där lite gamlad och ärosystemet som kan leda till våld.
Och sen så har man närmast moderskäspling i alla omkring med värger också.
Men samtidigt med det här så har vi ett rättssamhälle som håller på att växa fram.
Där staten tycker inte det är så bra att duktiga adelsmän tar ihjäl varandra för små skimpfer.
Precis.
Så det är ju en parallell process där man försöker strama upp där.
Det är ju förbjudet eller hur?
Ja det är förbjudet att du är lera från 1662 även om man då har...
För det är ganska nylig man har förbjudit.
Men det behöver ju inte betyda att det är jättestort och svårt att komplicera.
Man måste nästan röra sig upp på en ganska hög metanivå.
Alltså att de västerländska samhällena har utvecklats från medeltiden och fram.
Och nu landar vi på 1600-talet.
Då kan vi konstatera att det finns en stark hederskultur som är uppbyggd kring att var och en måste försvara sin nära mot uppfattade kränkningar.
Annars är man förstörd, förallt framtid. Man riskerar att bli förstörd.
En sak till vi behöver ha med oss här är kanske...
Nu har vi kallat honom Lasse Johansson.
Han använder ju olika namn.
Ett av de vanligaste namn han använder var Lusidor.
Den är olycklig när han skriver under verk, han gjorde så.
Men vad är det för namn egentligen?
Intressant nog skulle de här författarna till de här tillfälligstikterna.
De skulle ju stå lite i bakgrunden.
De lyfte inte fram sig själva?
Nej precis, inte så.
Samtidigt var det flera av dem som tog en författarnamn som Lasse.
De här namnen hämtades från den här herdediktningen som var populär i Tyskland under 1600-talets mitt.
Herdar var någon slags mytiska figurer.
Herdar var ju en mytisk figur.
Man romantiserade de här herdarna som vandrar omkring på blomsträngar.
Den här hade man redan under antiken.
Ja men precis, det är ju en gammal sådana här.
Det är något svärmiskt och härligt.
Om man besjön hiddinnorna och så där.
De där satte sin prägel på väldigt mycket av 1600-talets litterära verksamheter som började spridas i Europa.
Och Lasse tog typiskt herdenamn-lusidor.

[Transcript] Historia.nu med Urban Lindstedt / Lasse Lucidor den olycklige - poetens liv och död i 1600-talets hederskultur

Ja men varför den är olycklig?

Och den är olycklig.

Precis den typen av epitet hade vi väldigt många av de här diktarna.

Den lyxalige eller den olycklig eller den obestriddig.

Det betyder det samma sak som i dag, den olycklig?

Nej det verkar inte göra det.

Eller inte nödvändigtvis i alla fall.

Att den olycklig är nog lite mer den otursamme skulle jag tro.

Att Lycka var mer av förknippat med det vi idag tänker i termen av tur.

Att man har tur och jag tänker att Lasse nog såg på sig själv som lite otursam.

Föräldrarna dog.

Han var inte ensam om det, inte alls.

Men att föräldrarna dog, han hade det här med arvet.

Det var ju inte så himla lyckat för honom och aldrig få ut sitt arv.

Han hade liksom själv försatt sig i otursamma situationen.

Men han har också haft lite otur.

Och liksom att det har blivit så här motgångar i hans liv.

Och det är också någonting som jag tycker att han själv skriver fram på olika sätt.

I sina vis och inte minst den här fantastiska skulle jag sörja så vore jag tokot.

Just att man måste ta livet lite med en klacksparck.

Är det någon gammal objektform eller någon sån där konstigt?

Tokot.

Så vore jag tokiga.

Jo men jag tänker att han lever lite grann den här devisen.

Att se livet från den ljusa sidan.

Och att en otursamma kan ju vara någonting sånt.

Jag har som otur men vad gör jag väl det?

Lite sådär.

Men som du säger det var ju väldigt vanligt med tillfällighetsdikt i den här tiden.

Och det var ju inte bara att man skrev en dikt utan det fanns ju tryckeriv i den här tiden.

Men det var ju lite mer än att bara rafsans igenom någon snabba rim.

Ja det skulle ju då ske enligt konstens alla regler.

Om man skulle göra det på ett så smart och listigt sätt som möjligt utifrån de här reglerna.

Och de här emotivbilderna som man hade i den här tiden.

Och anledningen till att man ville kanske beställa en dikt av någon.

Författaren skrev ju fram personens ära.

Och hur dygdgör hon var och hur fina hon var.

Man skulle hylla sig.

Man tryckte i ett fint lite verk med dekorerat omslag.

Så det var ju som att få en lite stycke text till sin ära.

Jag tycker det är en ganska fin sedd måste jag säga.

Men sen också det var inte bara att de beställdes.

Utän de här gjorde man det som man idag kan göra på spek.

[Transcript] Historia.nu med Urban Lindstedt / Lasse Lucidor den olycklige - poetens liv och död i 1600-talets hederskultur

Som frilandsjournalister kan man göra på spek.
Man skriver fast man inte har fått någon beställning.
Precis, man hoppas på både i efterhand.
Och det här var så himla bra.
Så här vill jag skicka en slant i betalning.
Så gick det säkert ofta till.
För som du redan har berättat här lite.
Vi hamnar in i ett rättsfall.
Du brukar ju ofta utgå från rättsfall i dina böcker.
För att här kommer verkligen Lasse Johansson fram.
Det är hans penna som skriver i de här rättsprotokolen och sådana.
Men upprindelsen är att Lasse på spek
har skrivit en så här tillfällig stick till
en adelsman som heter Konrad Gyllenstjärna
när han skulle gifta sig med...
Vad heter han? Ulf?
Mattakristina Ulfsbarre.
Ulfsbarre till och med.
Han skriver en så här tillfällig stick till deras bröllop 1669.
Och förväntar ju sig någon slags belöning då.
För det här, och han går och väntar där.
Men till slut så börjar han ju förstå att den här adelsman
är inte alls.
Det kommer inga pengar.
Det kommer inga pengar snarare.
Ja, det börjar surra i stan.
Till och med Lasse nås av de här rikterna
om att någon har blivit riktigt sur.
Nämligen självaste mottagare ändå.
Konrad Gyllenstjärna.
Och han är ju en yppersta höga adel.
Ja, han är liksom riktigt...
Enkedrottningen har varit där.
Den unga Karl XI har varit där på bröllopfesten.
Så det är liksom riktiga, ska man säga, gräddarna
av aristokratin i Sverige.
Och där har Lasse's dikt dimpt ner rikhögen på de här.
Det här är ju den här principen om dekorum
som ligger till grund för hur de här dikterna skulle skrivas.
Dekorum, det är alltså hur den ska strukturera sig.
Ja, precis. Det är en samling regler för hur såna dikter ska se ut.
Och det skulle ju vara då att det är ett högadligt par
och ska stilen vara fin.

[Transcript] Historia.nu med Urban Lindstedt / Lasse Lucidor den olycklige - poetens liv och död i 1600-talets hederskultur

Inga, inte skämtsam och inte plump.
Absolut inte plump.
Men om man skriver för en lägre borgiade så får det ju...
Ja, då kan det vara.
Om man känner dem så kan man ju göra det.
Men alltså det lister lite grann så här.
Högstil, förhögbörd och så vidare.
Men det här håller inte riktigt Lasse på, va?
Nej, i det här så...
Det är alltså så här i efterhand.
Det är ju verkligen en märklig skrift.
Han är ju faktiskt ganska plump.
Eller ja, han är ju väldigt plump faktiskt.
Han beskriver ju att den här bruden...
Den här bruden är fråga...
Ålskinsleppar.
Ålskinsleppar och kinder som är skollat så.
Och det är ju...
Hur kan man tro att det skulle falla någon i smaken?
Nej, men då försvarar han sig då så småningom med att...
Han pratar ju inte om henne.
Han pratar ju om brudar eller kvinnor i största allmänhet.
För att dikten handlar ju då om den här friaren och friarens vedemödor.
Hur svårt det kan vara att verkligen hitta någon
som man faktiskt kan få gifta sig med.
Problemet är ju bara att den här konrad-gyllenskärna
har haft problem att hitta.
Exakt, det är ju väldigt många saker då
som ju då överensstämmer i dikten
med verkliga förhållanden visade sig.
Och någonstans känner jag...
Som du läser din bok så är det kanske inte ens slump där ute.
Det kan ju.
Han har säkert snappat upp.
Och det är också en aspekt som jag inte skriver så mycket om i den här boken
som jag tycker bara måste säga.
Folk verkar ju ha snackat så himla mycket.
Man hade inga dagsstidningar.
Man hade inga sociala medier.
Man hade inga smartphones.
Folk pratar det väldigt mycket.
Rykten verkar ha flugit hela tiden mellan människor.
Folk pratar som allt möjligt hela tiden.

[Transcript] Historia.nu med Urban Lindstedt / Lasse Lucidor den olycklige - poetens liv och död i 1600-talets hederskultur

Och han har ju då snappat upp naturligtvis.
För han skriver då i dikten om den här lite taffliga löjligen friaren
som får korgen, alltså blir avvisad flera gånger.
Och sen så då hur han då till slut träffar den här
med ålskinsläppar och skollade kinder och allt vad det är.
Väldigt liten också.
Väldigt liten.
Och det som är så intressant då,
det är ju just att när då konrad-gyllenskärna
som föredrats av sin bror,
Kristoffer-gyllenskärna,
när Kristoffer ska leda i bevis
att Lasse har skrivit om just dem,
alltså om brudparet och inte om brudpar i allmänhet
som Lasse säger, så ger han ju Lasse rätt att säga.
Alltså när han säger såhär,
Lasse skriver här att den här kvinnan är liten som en dverg.
Och så hänvisar han till sin svägerska,
alltså konrad-märtakristina,
som ju bara var 13 år när han förlovat sig.
Hon var antagligen bara ett barn,
hon var antagligen liten till växten.
Så bekräftar han ju Lasse på något sätt.
Så det han säger är ju egentligen
att Lasse, du skriver om min fru
för att allt är du skriver stämme med verkligheten.
Och det är inte bara det att han blir åtalad,
utan han hamnar ju i häktet under en väldigt svåra förhållandena.
Ja, redan tidigt så lämnar ju då
Conrad Gyllenstjärna in en stämningsansökan om förtal.
Det här är en smedskrift från början till slut.
Det här får inte ske.
Nånstans där tidigt, då är det december månad 1669,
så blir alltså då Lasse häktad.
Han placeras i gamla rådhuset
på Stortorget, där som är börshuset idag.
Och där ska han sitta i sju månader.
Man får ju också tjänsten av att
Broden här, TV-Konrad Gyllenstjärna,
att han närmast förhalar det här för att han ska få sitta så länge som möjligt.
Det kanske inte är så, men det är den känslan man får.
Jo, och Lasse själv skriver ju det.
Han är ju övertygad om att allting drar ju på tiden just

[Transcript] Historia.nu med Urban Lindstedt / Lasse Lucidor den olycklige - poetens liv och död i 1600-talets hederskultur

för att han, Conrad Gyllenstjärna och Broden Kristoffer
som driver det här målet,
de vill ju dra ut på tiden.
De vill dra ut på gällandet.
Samtidigt de här rättser, de här som sitter i rätten här,
har de någonstans en sympati för Lasse,
för att efter ett tag så släpps han ut tillfälligt.
Ja, det är det här som är så himla intressant och så unikt.
En unikt möjlighet att få höra Lasses egen röst
är ju att den här rättegången sker.
Det här är alltså Svea Hovrätt,
för han blir ju friad i rådsträtten.
Det är det som är så intressant.
Han blir faktiskt friad.
De menar ju att det är ingen förtalskrift,
men då blir ju Konrad Gyllenstjärna rosenrasande
och överklagar.
Så det är alltså sen då,
han hinner ju liksom aldrig lämna sitt häkte
eller lämna sitt tillfälliga fängelse
i rådhuset,
utan han blir ju kvar där
för att då i den här rättegången
ska fortsätta i Svea Hovrätt.
Och han klagar på att han svälter och han fryser.
Ja, och då sker ju alltså inte rättegången
i en rättegångssal,
utan de skickar ju skriftliga inlägg
till Svea Hovrätt.
Så att Lasse sitter ju där i sitt kalla fängelse
och skriver att han fryser och han hungrar
och det är ett fruktansvärd tillvaro.
Och han ber dem att skulle jag kunna få
komma ut någon timme varje dag
så jag kan få värma mig
och ombesörja mina grejer.
Och det låter dem ju honom göra.
Så det som du säger,
han har någon form av,
jag tänker med att han,
folk som känner någon slags sympati
från honom.
Hovrättsledamöterna låter honom ju göra detta.

[Transcript] Historia.nu med Urban Lindstedt / Lasse Lucidor den olycklige - poetens liv och död i 1600-talets hederskultur

Och när Konrad Gyllenstjärna och Hans Christoffer,
Bror Christoffer får veta detta
så blir de ju tokiga igen.
För att herregud, vad gör han
ute på gatorna innan honom?
Ja, så de drar in kungen
och då blir det återigen så att Lasse
ska sitta i fängelse ett punktslut.
Så allt det här drar ut på tiden.
Det är en jätte, jätte, jätte omständlig process.
Vi kanske ska säga det för vad vi specificer här,
Lasse erkänner att han...
För det fanns lag emot att skriva
sådana tillfälligsticker på spek.
Ja, det fick han inte göra.
Man fick skriva det om man fick en beställning,
men inte med beställning.
Och det har han ju uppenbart brutit mot.
Så det är erkännare.
Men han erkänner ju inte att han
har ägnat sig åt ävekränkning.
Precis.
Han frias i rådsrätten.
Och i Svea Hovrätten,
där fälts han faktiskt för det här.
Men det har han ju också erkänd.
Ja, men han erkänner det.
Och där i rådsrätten så dömdes han.
Han dömdes alltså till att...
Alltså även i rådsrätten?
I rådsrätten så dömdes han för
att han hade skrivit den här som Ovenberg.
Man då tillräknades tiden i häktet.
Så han skulle egentligen ha blivit fri då?
Så han skulle egentligen blivit fri.
Han hotades också av en förvisning
från Stockholm på år och dag.
Och där fruktade han väldigt mycket.
Men sen i och med att det blev...
För att hoppa till slutet,
så blev han ju då fria till slut.
Att han skrev Ovenberg hade han redan dömt
och straffats för.

[Transcript] Historia.nu med Urban Lindstedt / Lasse Lucidor den olycklige - poetens liv och död i 1600-talets hederskultur

Men det som hände i juni,
i missomartiden,
när det här slutligen,
efter mycket om och med en kom till sin final,
då ombades han ju att något försiktigare
föra sin penna i framtiden.
Han fick liksom ett litet tips om det.
Det här måste jag påverka honom.
Ja, jag tror absolut att det har påverkat honom.
Och det tycker jag att de allra flesta tillfälligsticker
skriver han efter den här tiden.
Eftersom den här giljare kval,
den här dikterna skriver till det här paret,
det var ju en av de allra första bröllopstikterna
han skrev.
Så han hade inte hunnit komma så långt i sin...
Jag tror det är hans andra,
eller tredje bröllopstikt.
Han har ju skrivit till broden till gillenskönare.
Precis.
Och då fick han pengar.
Och då fick han pengar.
Så därför tyckte han väl att...
Tänkte han väl att det här var ju ett liksom
ett bra tema för en bröllopstik.
Så det var ju därför han skrev på samma tema igen.
Men jag förstår ändå inte.
För det är ju ganska grova påhopp.
Du säger att man ska skriva om det,
säkert om det för högaden, så ska det vara högtål.
Man ska ära om allting.
Och det...
Ja, men han...
Hur tänker han?
Ja, nej.
Det är en gåta.
Det är en gåta.
Det är faktiskt en gåta.
Jag tänker att den är ju väldigt rolig.
Den är skoisig.
Han kanske dras med i dikta grejer.
Ja, han dras med.
Och sen så...

[Transcript] Historia.nu med Urban Lindstedt / Lasse Lucidor den olycklige - poetens liv och död i 1600-talets hederskultur

Till han sak får man lägga då
att han hade ju jättomt om tid.
Så efter tanke kan han inte ha haft särskilt mycket tid för...
Han tog nämligen fel på dag.
Så han stressade ju detta.
Så när de här diktefterna landade i knät
på enkedrappningen och brudparer,
så var de ju knappt torrar från trycket,
som det heter.
Så han hade ju stressat ihop det här.
Men sen är det också det här med att
det som Conrad Gillenskärna protesterade emot
var ju de framställde som så larvia kläder
och liksom det var massor med saker
som han tyckte att de blev...
Det känns som att Conrad ändå hade lite fog
för sitt återhåll.
Ja, det tycker jag verkligen.
Men det har ju då föruts fram tidigare forskning
att det kan också vara så är
att Lassie nog trodde att det här skulle gå hem
för att det fanns alltså sådana här antifranska strömningar
som florerade i Stockholm i den här tiden
och att Lassie gör ju då ser lite lustig
över det här franskinspirerade modet.
Det är bara det att nu samtidigt så skriver han
att det var brudpar.
Ja, det är alltså svårt att komma undan.
Alltså, min bild är ju att Lassie...
Han kunde aldrig drömma om att det här
skulle hända, att han skulle havna i fängel
så att det blir åtalad.
Nej, för en dikt som han skriver
för att få lite pengar.
Jag menar det.
Och han hävdar ju hela tiden,
ända in i slutet så hävdar han
att han bara pratar om brudpar i allmänhet.
Men för dig som historiker
är ju det här naturligtvis en guldkälla
hela den här rätten.
Den är helt fantastisk.
Alltså, det är ett fantastiskt källmaterial

[Transcript] Historia.nu med Urban Lindstedt / Lasse Lucidor den olycklige - poetens liv och död i 1600-talets hederskultur

och det är ju liksom hur många
ingångar som helst i det här.
Och jag menar, litteraturvetare kan ju
läsa den här rättigången
som en inblick i hur man skriver
ditt vid den här tiden.
För att han får ju då redogöra
för exakt hur han har använt
de här olika tematikerna,
hur han har tänkt när han har skrivit den.
Men det är också det här som
den här juridiska historien,
alltså hur en rättigång gick till
vid den här tiden.
Men sedan också då som historiker
att se alla de här,
det är ju mycket som helst
kring hur han hade det i fängelset
inte minst och hur han argumenterar
och hur den här fantastiska,
skulle jag sörja, då vore jag tokot.
Den tycks jag har kommit till nu
under den här tiden.
Och den är ju,
den är ju som man vill bara,
åh, den är ju så fin,
den speglar ju så fint
där han måste ha genom lidit
där inne i sin säll.
Du, vi har pratat länge här.
Vi måste skynda på
till den sorgliga finalen.
I augusti 1674
så är Lasse på väg.
Han tillbringar en natt
på en krog som heter Fimmelstången
som ligger i Gamla stan.
Finns det den byggnaden kvar idag?
Huset finns kvar, absolut.
Men det är ingen krog där idag?
Det är ingen krog.
Jag tror det är en
märk.

[Transcript] Historia.nu med Urban Lindstedt / Lasse Lucidor den olycklige - poetens liv och död i 1600-talets hederskultur

En
märkla firma eller någonting.
Jag är lite osäker.
Men det finns en skylt
eller en liten plakett
på väggen faktiskt
där det står att här inne
draptus lucidor,
poeten lucidor,
som man vet ju exakt vad det var.
Man kursar det kvar.
Men det är väl det med vänner,
de här som han sitter och han är
på väldigt dåligt humör.
Han tycks ju vara det.
Det finns ganska tidigt
på kvällen.
Det finns alltså i och med
att han ju dödas.
Kan man kalla det en duell
eller blir han bara nestoken?
Det var nog mer ett slags
strid, kan man säga,
närstrid med varje.
Duell var ju någonting annat
och fanns det ju en massa regler.
De måste ju rimligtvis vara ganska brus.
Nej, men de var inte ens
där vad de var.
Så det hela är väldigt märkligt.
De hade inte druckat särskilt mycket.
Om de kom dit tillsammans,
eller om de hade stämt möte,
där är det också inte helt klart.
Men de kände varandra.
Men de märkade ju känna varandra.
Det var inte främlingar
som var när vi bor.
Nej, därför att de blir
nämligen kvar där.
De stängde klockan 9.
De lyckas på något sätt,
på ett eller annat sätt,

[Transcript] Historia.nu med Urban Lindstedt / Lasse Lucidor den olycklige - poetens liv och död i 1600-talets hederskultur

se till att de fick stanna.
Krögan försöker bli av med dem.
Han försöker bli av med dem,
men de blir kvar.
Allt där får vi veta efterhand,
eftersom det nu blir en rättig gång.
Då får vi veta att
om någon anledning vill stanna kvar där,
invänta morgonen där inne.
Därför att utanför var det så
man riskerade att bli
överfallen.
Det var Stockholm
en osäkert staden.
Det var osäkert.
Men det är också en sån här konstig sak.
Vad fröser man,
blir man kvar inne på en krogen
hela natt.
Hur farligt kan det vara
där ute?
Det är ju inga gammlingar
heller.
De är ju män i sina bästa år.
Det är delar är lite konstigt,
men i alla fall.
Där blir de kvar.
Och så är det just det där
att Lasse verkar vara på dåligt
mör redan från början.
Han grälar ju med
källarmästaren,
med den här stackars
källarpojken,
drengen där.
Och med sina kamrater,
eller de som man är där med,
de försöker skåla med
honom och lite så där.
Och på den här tiden
nekar man inte en skål.
Men det gör Lasse.
Det gör ju det.

[Transcript] Historia.nu med Urban Lindstedt / Lasse Lucidor den olycklige - poetens liv och död i 1600-talets hederskultur

Vad innebär
att nekar en skål?
Ja, jag vet inte sådär.
Men det är lite kränkande.
Det är kränkande.
Det är en markering,
absolut.
Jag vill inte ha mig det jag gör.
Nej.
Och de andra undrar ju
vad det är och lite så där.
Och sen kan man väl säga
att det var då,
det är någonting
som finns där,
som ligger och pyr.
Vi vet ju att han
hade en god vän
som nyligen har dött,
till exempel.
Han kanske helt enkelt
sörjer.
Han kanske var
ledsen.
Han kanske var frustrerad
och trött.
Och att någonting
nu fick det banna
med vad nog
eller att han sörjde
över hur allting
hade kommit att bli.
Vi vet väldigt lite.
Jag har ju en idé
om vad det var
som låg bakom det här.
Men den tänker jag inte
avslöja nu.
Den vill jag att Läsarna
ska upptäcka själva.
Men...
Vad är du beredd
att avslöja nu?

[Transcript] Historia.nu med Urban Lindstedt / Lasse Lucidor den olycklige - poetens liv och död i 1600-talets hederskultur

Jo, jag kan avslöja.
Att han dog.
Han dog.
Slutligen då,
den här källapojken Jonas Håkan
sa han,
han går och lägger sig
vid tvåtiden.
Och då är det lugnt.
Då sitter de
över stopen.
Man kan ju tänka sig att någon
lutade sig
på någon bänk
där eller så.
Lasse dricker vin
men hans kamrater
dricker röl.
De dricker röl.
Men de...
Ja, det är nog ganska tyst.
Men hur kul kan det vara
efter fem timmar
när det bara är de tre?
Därinne.
För den fjärde personen
hade ju gått redan vi
nio på kvällen.
Men sen då,
vid fentiden på morgonen,
så är det någonting
som braka lös.
Och då slutar det ju då
så dramatiskt,
nämligen att de blir så där
riktigt, riktigt osams.
Och att de...
Det är det här tomma,
tomma lilla stället
där de sitter.
Där får de då dröndan
bord och stolar
för att då kunna slåss

[Transcript] Historia.nu med Urban Lindstedt / Lasse Lucidor den olycklige - poetens liv och död i 1600-talets hederskultur

med sina...
eller effektas med sina värjor.
Lasse har då försökt få i gång
den här
löjtna ant Arvid Christianstorm.
Han har liksom utmanat honom.
Men Arvid Christianstorm
vill ju bara
gå därifrån.
Han undrar,
vad är ditt problem?
Ska vi gå hit på gatan?
Christianstorm, han är adlig.
Han är adliga precis.
Och han är också löjtnant
och står ju så att säga
över Lasse i rang,
kan man säga.
Så att han kanske inte ville
duillera eller fajtas
med Lasse av det här skälet.
För en adelsman
försvarade ju sin ära,
men också gentemot
andra adelsmän.
Man duilerade inte
med någon i lägre rang.
Men nu slutar det ju inte bättre
att de börjar där
och parerar med varandra
mellan borden.
Och att Lasse
tid är då.
Han dör då?
Han dör då.
Ja, men det är liksom
inte bara något stick
utan det är flera stick.
Ja, sen obdektionen efteråt
visar jag att det var
i alla fall fyra stick.
Så det var ett riktigt
en bråk ur nästan 30 liksom.

[Transcript] Historia.nu med Urban Lindstedt / Lasse Lucidor den olycklige - poetens liv och död i 1600-talets hederskultur

Ja, det var ju det.
Och att han,
Samuel Furubom,
den tredje personen
som var kvar där inne,
hittades hövding.
Han försöker ju få dem
att sluta till varje pris.
Så det är egentligen tre
personer som står
och fajtas.
Två med varandra och sedan
en tredje som försöker
sära dem åt.
Men du tror inte de
var särskilt brusade också?
Nej, det tror jag inte
att de var.
Det är ju dråp i princip.
Ja, det är dråp.
Vad hände
med Arvid Christianstår?
Jo, det är också en
spännande historia
som...
Som inte heller vill berätta.
Som inte heller vill berätta.
Men vi kan väl säga så här.
Han döms
dråpet eller till dråpet.
Man har alltså,
han hävdar hela tiden att
han har bara försvarat,
velat försvara sin ära.
Vilket väl var sant.
Och han hävdar att han är
adelsman och enligt adelsprivilegerna
så ska han ha rätt
att göra det.
Men det visar sig ju
att rådstretten
än en gång, så att säga,
går på lassisinje, eller ja,

[Transcript] Historia.nu med Urban Lindstedt / Lasse Lucidor den olycklige - poetens liv och död i 1600-talets hederskultur

i enligt lagen, så
han döms faktiskt för detta.
Dråp på den här tiden
är väl i princip avrättning, eller?
Absolut.
Han låg illa till för detta
och han dömdes till döden.
Och han skulle också avrättats.
Ja, vi får väl ta och berätta det här då.
Ja, det får du nog göra.
Ja, men han hamnar ju då
också i en av cellerna
i den här gamla rådhuset,
stenhuset på Stortorget,
där Lasterjö hade suttit.
Och där sitter han och han skriver brev
till kungen, eller till Kungligmägt
och han skriver då för att liksom
få nåd, för att han har ju bara
försvarat sin ära
och han hänvisar att adelsprivilegerna
och han får ingen svar helt enkelt.
Ja, vad ska han göra?
Han skriver till sin mamma.
Det är tur att man har en mamma.
Han hade en rådig mor, den här
löjtnanten.
Han har sin mamma i svenska pommeln.
Hon är då gift med balsarstorm,
men han är ute och krigar någonstans.
Så hon sätter sig...
Ja, men precis, så han var ju då
någon högmilitär.
Hon sätter sig på ett skepp åker
i Stockholm och hon har sin
junkfru Maria med sig.
Och de kommer ju och besöker honom
många gånger hans cell.
Han har också författat underdåningar
brev till Kunglemäjt
för att få sin son fri.
Hon menar ju att allt är en skandal.
Han är ju dels en adelsman.

[Transcript] Historia.nu med Urban Lindstedt / Lasse Lucidor den olycklige - poetens liv och död i 1600-talets hederskultur

Han har bara agerat utifrån sin nödvärnsrätt.
Och dessutom är ju den här dräpte personen bara en löskare person som man säger. Han är ju av ingen betydelse.
Hur kan det här ens vara en rättssak?
Hon är riktigt upprörd.
Hon är riktigt såhär...
Hon skriver det här precis inligt sin tid.
Det har också det här kulturhistoriska att skriva såhär underdåniga brev.
Om man ber om någonting.
Det här är ju terarkiskt samhälle.
Om en underordnad ber en överordnad om någonting och en överordnade säger jag till det så blir det ju så att säga som att den här herarkiska skickningen bekräftas.
På det här sättet så var det så att om man var riktigt underordnad, om man skickade fram en kvinna och skriva så kunde det liksom gynna saker.
Så att om en kvinna skrev dessutom var ju såhär att kvinnors deras milda nature låg ju liksom...
De kunde verkligen be om saker på ett sånt här genomträngande sätt.
Så det var liksom smart av honom och skicka efter mamma.
Det var bara att hennes nådeböner gav ju ingen effekt heller.
Hon fick inte heller några svar.
Han skick hon in då med sin jongfru,
Marias Begelberg och tillsammans med tre andra adelsmän.
Så gick de in i cellen för att han fick ta emotbesök den här

[Transcript] Historia.nu med Urban Lindstedt / Lasse Lucidor den olycklige - poetens liv och död i 1600-talets hederskultur

fongen.

Det var november, det var eftermiddag,
det var mörkt. Så får du göra en lång
historia kort så släpper bakt
mestare Björn in dem då i cellen
och sen så knackar de på dörren och
vill komma ut så då släpper han ut dem.
Och sen ska han gå in och se hur det är
på morgon att han känner sig sjuk, att han
är dålig.

Så han ska gå in och titta till honom
och då ser han att det är ingen fånga
undetäcket utan modern.

Oj!

Så hon har lagt sig där och lossat
svara honom så att han då kan smita
ut med de andra.

Men vad gör de med modern då?

Ja, men de sätter
henne i häkte.

Men sen slutar i alla fall med att hon
återigen hänvisar till
sig själv som kvinna.

Att jag är bara en underordning kvinna
inte kan jag väl dömma mig.

Jag agerar ju bara ute efter min
naturliga affektion för min son
som vilken kvinna, vilken mor
skulle inte göra så här sig hon.

Och det intressanta är ju att rådsrätten
går på hennes linje
och säger ja, det är klart du är ju kvinna
och mamma så vad skulle du göra
så att den här stackars
vaktmästare Björn får hela skillen
för alltihop.

Det är ett ganska strängt straff.

Ja, och han kommer

Arvid Storm, kommer du?

Och Arvid Storm honom såg de aldrig röken av mig.

Visar sig att han flyr
till Norge och
anmälar sitt

[Transcript] Historia.nu med Urban Lindstedt / Lasse Lucidor den olycklige - poetens liv och död i 1600-talets hederskultur

intresse

i den dansk norska armen
och gör där sedan en
stor militärkarriär.

Det är ju Arvfil.

Så kan det gå.

Annika Sandén, historiker
aktuell med boken

Jag är en olycklig spårman
på heten Lasse Johansson, Lucidus liv och tid.
Stort tack för att du har med.

Tack! Hejdå!

Musik

Musik

Musik

Musik

Musik

Musik

Musik

Musik

Musik

Musik

Historien nu har varit ute på en

femår lång resa historien.

Och det här har varit fantastiskt
och vi uppskattar

alla kommentarer, recensioner och
mejl vi fått om poddan.

Både kritiska och
översvallande positiva.

Vi har gjort två grejer och det har funkad
men om vi ska kunna ta oss till nästa
nivå så behöver jag ha med oss
erlyssnare.

Därför välkomnar vi alla synpunkter och
idéer positiva som kritiska.

Ni kan alltid kontakta
mig på UrbanAtHistoria.nu

eller kommentera
på vårt Instagramkonto eller
Facebooks sida.

Ge oss era bästa uppslag på ämnen
och gäster. Genör dig desto bättre.

Så tack för de här åren

[Transcript] Historia.nu med Urban Lindstedt / Lasse Lucidor den olycklige - poetens liv och död i 1600-talets hederskultur

och vi kör
minst lika många år till.

Musik

Musik

Musik

Musik